

AMARUBA EMWA ABAROMA Enshokolezi oku Maruba ga Paolo

Paolo ali Muyahudi w'omu bûko bw'omulala gwa Benyamini, ci erhi anali Muroma. Aburhiragwa e Tarsi omu Silisiya, nk'omu mwâka gwa 10. Alereragwa e Yeruzalemu omu Bafarizeyi. Hôfi h'omwâka gwa 36, erhi ali omu njira mpu agend'igwârha abakristu b'e Damasi, abonekerwa na Nyakasane Yezu, na kурhenga olwo lusiku, ahinduka ntumwa yâge, amukolera n'omurhima gwâge gwoshi n'emisî yâge yoshi; ayigîriza Emyanzi y'Akalembe ya Nnâmahanga hoshi hoshi, kurhenga e Yeruzalemu kuhika e Roma, ciru nkaba n'e Hispaniya. E Roma yo ahânyire ecimanyîso cizinda c'obuzigire bwâge kuli Kristu, àmufra omu mwâka gwa 67. Paolo àrhusigîre Maruba 13:

1. Amaruba ayandikiraga abemêzi b'e Roma (Rom), erhi ali e Korinti omu mwâka gwa 57 erhi gwa 58.
2. Amaruba marhanzi ayandikiraga abemêzi b'e Korinti (1 Kor), erhi ali e Efezi, omu mwâka gwa 57.
3. Amaruba ga kabiri arhumiraga abemêzi b'e Korinti (2 Kor); agayandikiraga e Macedonia, omu mwâka gwa 57.
4. Amaruba ayandikiraga abakristu b'e Galasiya (Gal), hôfi h'omwâka gwa 57; ali e Efezi erhi e Macedonia.
5. Amaruba ayandikiraga abakristu b'e Efezi

- (Ef), erhi ali omu mpamikwa e Roma, omu mwâka gwa 63.
6. Amaruba arhumiraga abemêzi b'e Filipi (Fl), nkaba omu mwâka gwa 63, erhi ali mubohe e Roma.
 7. Amaruba arhumiraga abakristu b'e Kolosi (Kol), erhi ali mushwêke e Roma, omu mwâka gwa 62.
 8. Amaruba marhanzi ayandikiraga abakristu b'e Tesalonika (1 Tes), nkaba erhi ali e Korinti, omu mwâka gwa 50 erhi gwa 51.
 9. Amaruba ga kabiri ayandikiraga abakristu b'e Tesalonika (2 Tes); nago agayandikiraga e Korinti omu mwâka gwa 50 erhi gwa 51.
 10. Amaruba marhanzi arhumiraga Timoteyo (1 Tim), erhi ali e Macedoniya, hôfi h'omwâka gwa 65.
 11. Amaruba ga kabiri arhumiraga Timoteyo (2 Tim), embere afîre Kristu e Roma, omu mwâka gwa 67. Ago maruba ko kanwa kazinda k'entumwa Paolo.
 12. Amaruba arhumiraga Tito (Tit), erhi ali e Macedoniya, hôfi h'omwâka gwa 65.
 13. Amaruba ayandikiraga mwemêzi muguma w'e Kolosi, izîno lyâge ye Filemoni (Flm), erhi ali omu mpamikwa e Roma, omu mwâka gwa 62.
- Ntâ mbaka zirhume rhwatwîka Kristu nshusho ya Nnâmahanga, nîrhu rhubè nshusho ya Kristu. Oku akalamo ka Kristu eri ndolero y'entumwa, ngasi mwemêzi ali ndolero oku bandi (2 Kor 3, 17-18). Ngasi mbaka zibè za kuyerekana erhi obwîra bwîrhu busêzire kuli Kristu ozarhuhiraga omu bwîra bwa Nnâmahanga mpu nîrhu rhulêrhe

abandi omu bwîra bwa Nnâmahanga. Ntâye walutwaga duba, ci rhulinde amango Nnâmahanga aha ngasi muguma irenge likwânîne hano afulûla ebifulike omu ngasi murhima.

Endagâno za Nnâmahanga zoshi muli Kristu zibà «Amen», «Nêci ntyo». Owayêmîre arhacishubiraga nyuma, bulya Kristu arhalimwo nêci na nanga; ci abà nêci oku mihigo ya Nnâmahanga. Kristu wacîjiraga mukenyi mpu rhubone obuhirhi ali lwîganyo lwîrhu okurhabâla abandi (2 Kor 8—9).

Omusingo

¹ Paolo, mwambali wa Yezu Kristu, wahamagalagwa mpu abè ntumwa, aberûlwa mpu amanyîse Emyanzi y'Akalembe ka Nnâmahanga,

² eyo Myanzi y'Akalembe Nyamuzinda alaganyagya kурhenga mîra omu kanwa k'abalêbi bâge omu Mandiko matagatîfu,

³ eyerekîre Mugala wâge w'omu bûko bw'omulala gwa Daudi oku maburhwa g'omubiri;

⁴ erhi afûka omu bafîre ayerekana oku anali Mugala wa Nyamuzinda ogwérhe obuhashe bunene bwa kuli Mûka Mutagatîfu, ye Nnawîrhu Yezu Kristu,

⁵ ye warhushobôzagya enshôkano anarhujira ntumwa, mpu rhuyigîrise abantu b'amashanja goshi okumuyêméra n'okumuyumva, lyo izîno lyâge lijà irenge;

⁶ ninyu muli ba muli bo, mwe muhamagîrwe na Yezu Kristu,

⁷ mwe barhonyi ba Nnâmahanga muli e Roma, mwe muhamagîrwe mpu mubè batagatîfu, kuli

mwe engalo n'omurhûla gwa Larha Nnâmahanga na Nyakasane Yezu Kristu.

Omunkwa n'omusengero

8 Burhanzi mvunzire Nyamuzinda wâni omunkwa muli Yezu Kristu erhi mwe murhuma mweshi, bulya obuyêmère bwinyu bwadesirwe omu igulu lyoshi.

9 Nêci, omuhamîrizi wâni ali Nnâmahanga yênenê, oyu nkolera n'omurhima gwâni gwoshi nka naderha Emyanzi y'Akalembe y'Omugala,

10 amanyire oku ntahusa okumukengêra, n'oku nshenga ngasi kasanzi omu nsengero zâni nti mbone léro amango minjà g'okuhika emwinyu, akabà Nyamuzinda alonzize.

11 Bulya bwenêne ncîfinjire okumubona, lyo muhâbwa oku nshôkano y'obunya-mûka y'oku-mmuzibuhya;

12 rhubone oku rhwahânana omurhima, mw'oyo nâni, omu buyêmère bwîrhu rhweshi.

13 Bene wîrhu, ntankamufulika oku nakâg'ilâlira kanji-kanji okuhika emwinyu, lyo ndya oku ntanda yinyu nk'eyimbugâna emwa abantu b'agandi mashanja; ci kuhika buno nakabona ebihânzo.

14 Ndi muntu w'Abagereki* nk'oku ndi w'abashenzi, ndi w'abasomire n'ow'abahwinja.

15 B'obu bubidu nti mmulêrhere ninyu Emyanzi y'Akalembe, mwe bantu b'e Roma.

* **1:14 1, 14** Abagereki, bo halya basomire, nk'Abaroma. Ci kanji-kanji, omu kanwa ka Paolo, Abagereki go mashanja g'abantu barhalì Buyahudi, bo bapagani.

I. Obucunguke burhenga omu buyêmêre

Obuzîne bw'omushinganyanya bubà buyêmêre

¹⁶ Emyanzi y'Akalembe ntayibêra nshonyi; bulya eri misî ya Nnâmahanga ociza ngasi mwemêzi, burhanzi Omuyahudi, kandi Omugereki.

¹⁷ Bulyâla obushinganyanya bwa Nyamuzinda buciyêrekana muli ye, bwo bushinganyanya burhenga omu buyêmêre bunakomeza obuyêmêre, nka kulya biyandisirwe, mpu[†]: *Obuzîne bw'omushinganyanya bubà buyêmêre.*

Oburhè bwa Nyamuzinda oku banya-byâha

¹⁸ Bulyâla kurhenga empingu Nyamuzinda ayêrekana obukunizi bwâge oku ngasi bubî na ngasi bulyâlya bw'abantu bahindula obushinganyanya bwa Nnâmahanga bujà bw'obulyâlya bwâbo;

¹⁹ bulya ebyankamanyibwa bya Nnâmahanga, babimanyire: Nnâmahanga yénene abayêresirebyo.

²⁰ Kurhenga okulemwa kw'igulu, ebirhabonwa bikola bimanyîkana oku biremwa alemire, nk'obuhashe bwâge bw'ensiku n'amango erhi obunyamuzinda bwâge. Co cirhumire barhankabêrwa bwonjo,

²¹ kulya kubà bàmanyire Nnâmahanga barhana-mukuzagya nka Nnâmahanga, barhanamuvgaga omunkwa; ci bôhe bàhabukira omu nkengêro

[†] **1:17 1, 17** Hab 1, 1-5; 2, 1-4; Hbr 10, 38.

za busha, n'omurhima gwâbo guhûsire gwayunjula mwizimya.

²² Mpu bayengeha, kwashuba kuhwinjagala.

²³ Erhi bahika aho, bahindula irenge lya Nyamuzinda orhankafà nshushano za muntu cibolêreza, n'ez'orhunyuni, n'ez'ensimba zigendera oku magulu gânî n'ezigendera oku nda.

²⁴ Co càrhumire Nyamuzinda abaleka: omu kushimba enyifinjo mbî z'omurhima gwâbo.

²⁵ Abôla bahingîne okuli kwa Nnâmahanga eby'obunywesi, bàharâmya banakolera eciremwa ahâli ha Lulema mugishe ensiku n'amango. Amen!

²⁶ Okwo kwarhuma Nyamuzinda abakabulira omu iralà libî bwenêne: bakâbo bàleka okukolêsa emibiri yâbo oku kujira ebishingânîne, bàjira okurhakwânîni obwôrhere bw'omukazi;

²⁷ n'abalume kwo na kwo: baleka bakâbo, bashimbana bône na bône, balume bajira oku bâbo balume ebirhankaderhwa, na ntyo bahâbwâ omu mubiri gwâbo oluhembo lukwânîne obuhûrha bwâbo.

²⁸ Bulya barhalonzagya okumanya kwinjà Nnâmahanga, Nnâmahanga naye àbakabulîre omu murhima gwâbo guhûsire n'omu bijiro birhakwânîni.

²⁹ Bayunjwîre obubî bwa ngasi lubero: obushombanyi, okuziga eby'en'igulu, okuhusha, okucîfinja ebya bene, okunigana, ennongwè, oburhebanyi, obwengûza bubî, akalimi kabî,

³⁰ okushobeka abandi busha, okushomba Nnâmahanga, okujacirana, okucîbona, okucîkunga, okubà ntwâli omu kujira amabî, okubà bigamba,

31 okubà bizùzù, ndyâlya, bamînya,
n'okurhayumva lukogo.

32 N'obwo barhahabiri irhegeko lya
Nnâmahanga oku abajira ebya bene ebyo bali
ba kufà, kurharhuma barhabijira bône, ciru
n'okuhà abandi babijira omurhima.

2

Oku Nyamuzinda abêraga Abayahudi burhè

1 Co cirhumire nâwe, ciru wankabà we ndi,
orhankayêra ciru n'ehitya, we okâtwa olwa bene,
bulyâla omu kutwa olwa bene, kuciyâza ociyâza;
kulya kubà, wâni nyamutwa-olwa-bene, oku ajira
kwo nâwe ojira.

2 Rhurhanahabiri oku abajira bene okwo Nyamuzinda ye batwîra olubanja lw'okuli.

3 Nâwe, we kâtwa emmanja z'abajira ntyo,
n'obwo nâwe kw'oli akâbo, k'omanyire mpu
wâfuma olubanja lwa Nyamuzinda?

4 Nkabaga kugayaguza ogayaguzize obuhirhi
bw'obwinjà n'olukogo n'obutûdu bwâge?
K'orhîshi oku obwo bwonjo bwa Nyamuzinda
bukulalisire mpu ocîyunjuze?

5 Obûla ohûsize omurhima gwâwe orhanalonza
okucîyunjuza, k'orhîshi oku odwîrhe wacihakira
enguli y'obukunizi oku lusiku lwa ngerera-hano,
lwo lusiku olubanja lw'okuli lwa Nyamuzinda
lwânabonekane,

6 alyûle ngasi muntu nk'oku ebijiro byâge bi-
nakwânîne:

⁷ abantu bacîshwêkera oku kujira aminjà, abalonza irenge n'obukuze n'okurhafà, abashobôze obuzîne bw'ensiku n'amango;

⁸ nabo abagoma, balya barhakenga okuli, balya banywâna n'obubî, bâbone obukali n'obukunizi.

⁹ Obuhanya n'amalibuko garheganyizîbwe ngasi muntu ojira amabî: burhanzi Abayahudi, kandi Abagereki;

¹⁰ ci irenge n'obukuze n'omurhûla birheganyizîbwe ngasi muntu ojira aminjà: burhanzi Abayahudi, kandi Abagereki;

¹¹ bulya Nyamuzinda arhajira kabôlo.

Oluhembo lw'abarhayishi Amarhegeko ci bajira aminjà

¹² Ngasi bantu boshi bajizire kubî buzira irhegeko*, bafè buzira irhegeko; na ngasi bajizire kubî banamanyire irhegeko, banatwîrwe olubanja nk'oku irhegeko linadesire.

¹³ Bulya arhalì abayumvîrhiza amarhegeko kwône bo bêru-kwêru embere za Nnâmahanga, ci abajira oku amarhegeko gadesire bo bayêre.

¹⁴ Ngasi mango abapagani bakulikira obwôrhere bwâbo bwinjà ciru ankaba barhagwêrhi marhegeko, bakajira ebijiro binjà, omurhima gwâbo gunabêre ahâli h'amarhegeko.

¹⁵ Banayêrekane oku amarhegeko gali mayandike omu murhima gwâbo; entimanya zâbo zinahamîrize ntyo, n'omurhima gwâbo hali amango gubabwîra oku bajizire kubî.

* **2:12 2, 12** Irhegeko lya Mûsa.

16 Kwo byabwikûke ntyo, nk'oku nyigîriza omu Myanzi yâni y'Akalembe, amango Nyamuzinda arhuma Kristu mpu atwe olubanja lw'ebifulisirwe omu mirhima y'abantu.

17 Ci kwône, we negenera okuderhwa Muyahudi, we yegemera amarhegeko, we cîkuza muli Nnâmahanga,

18 we yishi obulonza bwâge, we yish'ihanûla ebiri binjâ mpu we wayigîrizibwe amarhegeko,

19 we cikubagira mpu oli cirongôzi c'emihûrha, mpu oli kamole k'abâli omu mwizimya,

20 we mwigîriza w'abahwinja, mwalimu w'ebirhaba mpu obwenge irhegeko likuzabûlire ebinwa by'obumanye n'eby'okuli!

21 Ewani sho! oyigîriza abandi, ci orhaciyigîriza wêne! Ohanûla okurhazimba, ogal'izimba wêne!

22 Ohanza okuhusha, onagal'inahusha! Onaderhe mpu oshomba enshushano z'abazimu, ogal'inakazimba omu ngombe zâbo!

23 We negenera irhegeko, ogal'inakalivuna, kugayisa ogayîsa Nyamuzinda.

24 Nka kulya biyandisirwe: *mwe murhuma izîno lya Nnâmahanga lijâcirwa omu mashanja.*

Okukembûlwa

25 Okukembûlwa, nêci, kwanakulêrhera amakwânane, akabà oshimba amarhegeko; ci akabà orhashimba marhegeko, we wakembwîrwe, okola oli nk'orhakembûlagwa.

26 Omuntu orhali mukembûle, erhi akashimba amarhegeko, k'arhumânîni n'owakembwîrwe n'obwo arhakembûlagwa?

27 N'oyo muntu oshimba amarhegeko, ciru ak-abà arhali mukembûle, ayish'itwa olwâwe, we vuna amarhegeko n'obwo wakembwîrwe.

28 Bulya Omuyahudi arhali omu masù abonek-era, n'obukembûle arhali omu mubiri bubà[†].

29 Omuyahudi menemene omu murhima obuyahudi bwâge bubà; n'obukembûle bw'okuli omu murhima bubà, bubà bwa murhima; ci burhabà bwa myandiko. Obukembûle bwa bene obwo burhenza obukuze, arhali emwa abantu, ci emwa Nnâmahanga.

3

Ntâco cankacika ebi Nyamuzinda alagânaga

1 Cici Omuyahudi alushînekwo, nîsi erhi bunguke buci okukembûlwa kumulêrhera?

2 Bunji bwenêne na bwa ngasi lubero! Burhanzi, bulya bayêmire ebinwa bya Nnâmahanga ali arhanzir'ibabîsa ebinwa.

3 Ewe! akabà baguma muli bo bahindusire ndyâlya, k'obulyâlya bwâbo bwankarhuma Nyamuzinda arhajira ebi alagânaga? Ciru n'ehitya!

4 Rhuyishi oku Nyamuzinda arhanywerha, ci ngasi muntu kujalira ajalira, nk'oku biyandisirwe, mpu: *Ly'oyêra omu binwa byâwe, on-ayâze abakuheka lubanja.*

[†] **2:28 2, 28** Emilongo 25-26: Nyamuzinda okembûla omurhima, lolà Lush 30, 6; Lush 10, 14-16; okukembûla omurhima, lolà Yer 4, 4; Rom 2, 25-29; Flp 3, 3; obubatizo bwo bukembûle burhajiragwa na maboko ga muntu, lolà Kol 2, 11a. **3:4 3, 4** Lul 50, 6.

⁵ Ci akabà obubî bwîrhu buyêrekana obushin-ganyanya bwa Nyamuzinda, kurhi rhwader-haga? Ka Nyamuzinda arhali mubî erhi arhuku-nirira? (Namâderha nka kula abantu baderha).

⁶ Ciru n'ehitya! Acibâga, kurhi Nyamuzinda ali ayish'itwa olubanja lw'igulu?

⁷ Ci akabà obunywesi bwâni buyêrekana irenge lya Nnâmahanga omu kumanyîsa oku ye Nnamuderha-okuli, cankacirhuma nganjirwa omu banya-byâha.

⁸ Erhi kandi, nk'oku baguma barhuhambâra, cankarhuma rhurhajira amabî lyo aminjâ garhengamwo? Abà bene abo bakwânîne obuhane.

Ntâ muntu mwimâna

⁹ Kurhi birigi? Ka rhulushîne? Ciru n'ehitya! Bulya rhwadesire nti Abayahudi n'Abagereki bali banya-byâha boshi,

¹⁰ nk'oku biyandisirwe, mpu: *Ntâ muntu mwimâna, ntâye ciru n'omuguma;*

¹¹ *ntâ murhimanya, ntâye alonza Nyamuzinda.*

¹² Boshi bali mihabwè, *boshi bahindusire babî kuguma. Ntâ muntu ojira aminjâ nanga, ntâye ciru n'omuguma.*

¹³ *Omumiro gwâbo eri nshinda eyashamire! Olulimi lwâbo luyunjwîre bulyâla! Marhî ga mpiri gababa omu kanwa,*

¹⁴ *n'akanwa kâbo kayunjwîre obuhehêrere n'obukali.*

¹⁵ *Amagulu gâbo gabà mangu oku kugend'ibulaga omukò;*

¹⁶ *aha bagera bigûkà bahasiga n'obuhanya.*

¹⁷ *Enjira y'omurhûla barhayiyishi;*

18 Okurhînya Nyamuzinda kurhababà ebusù*.

19 Rhurhanahabiri oku ebiri omu Ndagâno ya mîra byoshi biyêrekîre abayihâbagwa, lyo ngasi kanwa kahulika, lyo na ngasi muntu abona oku ali mubî embere za Nyamuzinda.

20 Bulya embere zâge ntà muntu ciru n'omuguma wâyêre mpu okwenge ashimbire amarhegeko; kulya kubà ntà cindi amarhegeko gajira okurhali kumanyîsa ebyâha.

Obucunguke n'obuyêmêre eri nshôkano ya Nnâmahanga

21 Buno lêro, buzira irhegeko, Nyamuzinda ayêrekîne obwimâna bwâge buhamîrizibwa n'Irhegeko n'Abalêbi.

22 Obwo bwimâna bwa Nyamuzinda buhâbwa abayêméra Yezu Kristu. Buhâbwa abemêzi boshi, bulya ntà kanânà.

23 Boshi bajizire ebyâha, baheza irenge lya Nyamuzinda[†],

24 na kandi boshi bajirwa bêru-kwêru n'engalo y'olukogo lwâge erhi bucunguzi buli muli Kristu Yezu burhuma,

25 ye Nyamuzinda acîshozire mpu abè nterekêro y'okulyûla ebyâha n'omukò gwâge erhi buyêmêre burhuma. Na ntyo ayêrekana obwimâna bwâge omu kurhahana ebyâha bya mîra,

26 amango Nyamuzinda ali atûzire; alonza okuyêrekana obwimâna bwâge mwo gano

* **3:18 3, 18** Lolà ecitabu c'Ennanga n'omulêbi Izaya. † **3:23 3, 23** Eryo irenge lya Nyamuzinda, bwo buzîne bwâge rhuhâbwa omu nshôkano y'inêma ly'obucèse.

mango, mpu lyo abà muciza, anacize ngasi oyémîre Yezu.

Buyémêre burhuma rhwacira

²⁷ Cici cirhuma omuntu acikuza? Ntâco. Irhegeko lihi lirhumire cibà ntâco? Ka lya bijiro? Nanga, ci irhegeko ly'obuyémêre.

²⁸ Bulya rhumanyire oku omuntu ajirwa mwêru-kwêru n'obuyémêre, buzira bijiro by'amarhegeko.

²⁹ Ewe! ka Nyamuzinda akolaga Nyamuzinda wa Buyahudi bône? K'arhaciri w'agandi mashanja goki? Nêci, ali w'agandi mashanja nago,

³⁰ bulya Nyamuzinda abà muguma toro: ye wâcize abakembûle erhi buyémêre burhuma, n'abarhali bakembûle erhi buyémêre burhuma.

³¹ Ka rhwamakundula amarhegeko erhi buyémêre burhuma? Kunywerha! Ciru rhuzibuhize amarhegeko erhikwo.

4

Olwiganyo lw'Abrahamu

¹ Kurhi rhwaderhaga kuli Abrahamu, shakulûza wîrhu w'omubiri?

² Akabà Abrahamu omu bijiro byâge arhenzagya obushinganyanya, agwêrhe igwârhiro ly'okucîkunga; ci kwône arhali embere za Nyamuzinda!

³ Agwârhi, kurhi Amandiko gadesire? Mpu: Abrahamu ayémîre Nnâmahanga, n'okwo kwarhuma abà mushinganyanya.

4 Eci omuntu ahemberwa omukolo gwâge, er-hali ngalo; ci kubà kulyûlwa.

5 Ci erhi akabà arhajiziri cici, ayêmêre kwône ocêsa abanya-byâha, obwo erhi buyêmêre bwâge burhumire ayêra.

6 Kwo Daudi adesire, mpu ali muny'iragi omuntu Nnâmahanga ashobôza obushinganyanya buzira okulola ebijiro byâge, erhi:

7 *Iragi lyâbo abababalirwa ebitumulo byâbo n'ab'ebŷâha byâbo bifulisirwe!*

8 *Iragi lyâge omuntu Nyakasane arhatumuza câha!*

9 Ewe! k'eryo iragi liri ly'abakembwîrwe bône, nisi erhi n'abarhakembûlagwa? Bulya rhudesire nti obuyêmêre bw'Abrahamu bwarhumire abà Mushinganyanya?

10 Aligi omu bwôrhore buci erhi alolwa ntyo? K'amango ali amakembûlwa, erhi amango arhâli aj'ikembûlwa, ci embere akembûlwe.

11 Anacihâbwa obwo enzigo y'okukembûlwa mpu ebè cimanyîso c'obushinganyanya obuyêmêre àli agwérhe embere akembûlwe bwamulerheraga. Na ntyo ahinduka ïshe wa balya boshi bayêmêra barhanakembwîrwi, mpu lyo nabo bahâbwa obushinganyanya;

12 ahinduka n'ïshe w'abakembûle, arhali balya banegenera kwône okukembûlwa kwâbo, ci balya bakulikira omukâba gw'obuyêmêre larha Abrahamu àli agwérhe embere akembûlwe.

13 Ntyo, arhali marhegeko garhumaga Abrahamu boshi n'iburha lyâge alaganyibwa oku ay-

ish'iyîma omu igulu; bushinganyanya bурhenga
ому buyémêre bwarhumaga.

¹⁴ Bulya, akabà akashambala kali ka bene-amarhegeko, ntà kamalo obuyémêre bucigwérhe, n'eciragâne ciri ca busha;

¹⁵ bulyâla Irhegeko lilérha obukunizi; ci aha irhegeko lirhali, ntà kulivuna.

¹⁶ Eco co cirhuma akashambala kalérhwa n'obuyémêre, mpu lyo kabà ngalo; na ntyo endagâno ekwânane iburha lyoshi, arhali elicikubagira amarhegeko lyône, ci n'elicikubagira obuyémêre bw'Abrahamu, larha wîrhu rhweshi,

¹⁷ nkoku biyandisirwe, mpu: *Nakujizire îshe w'amashanja mwandu. Oyôla ye larha embere za Nyamuzinda, ayéméraga oku Ye galulira abafire obuzîne, anahamagale ebirhahali mpu bibêho.*

Obuyémêre bwa Abrahamu n'obw'omukristu

¹⁸ Omu kulangâlira ebirhankahashikana okulangalirwa, Abrahamu ayémîre, na ntyo ahinduka îshe w'amashanja mwandu, nk'oku àli abwîzirwe, erhi: *Ntyo kwo iburha lyâwe lyabà.*

¹⁹ Buyémêre bukomîre asinzizemwo omubiri gwâge gwâli gukola guhozire, - àli cingana myâka igana-, n'omûla gwa Sara gwâli gukola guhuhire.

²⁰ Arharhindiraga erhi ayumva eciragâne ca Nyamuzinda, ci obuyémêre bwâge bwamuzibuhya, aha Nnâmahanga irenge;

²¹ bulya àli amanyire buzira karhinda emurhima oku Nyamuzinda agwérhe obuhashe bw'okuyunjuza eciragâne câge.

²² Ka murhabwinigi ecarhumaga okwo kumulêrhera obushinganyanya!

²³ Ci kwône arhali yêne wayandikîrwe mpu ahindusire mushinganyanya;

²⁴ ci nîrhu rhweshi kukwânîne obuyêmêre burhubêre, rhweshi rhuyêmêra owafûlaga Nnawîrhu Yezu omu bafîre,

²⁵ oyo Yezu wahânagwa byâha bîrhu birhuma, anafûka mpu lyo moyéra.

5

Obuyêmêre burhulêrhera obwimâna n'obucire

¹ Nyô, bulya obuyêmêre bwarhujizire bêrukwêru, rhukola rhugwêrhe omurhûla na Nyamuzinda muli Nnawîrhu Yezu Kristu,

² warhuhisize omu njira y'obuyêmêre, lyo rhushikira eyo ngalo rhwashobwîre, rhunacîshingire obulangâlire bw'okuyish'ihika omu irenge lya Nnâmahanga.

³ Ci arhali hoshi aho; rhunacîshinge n'omu malibuko gîrhu, kulya kubà rhumanyire oku amalibuko galêrha obushibirizi.

⁴ n'obushibirizi bulêrhe enkômedu nyinjà, n'enkômedu nyinjà elêrhe obulangâlire;

⁵ n'obo bulangâlire burhabonêsa nshonyi, bulya obuzigire bwa Nyamuzinda bwabulagîrwe omu mirhima yîrhu na Mûka Mutagatîfu rhwahâbagwa.

⁶ Nêci, amango rhwaciri bazamba, erhi ensiku zihika Yezu arhufîra n'obwo rhwâli byâbi.

⁷ Kuli kuzibu okufîra omwêru-kwêru; nêci, nkaba kwankahashikana okugeregeza okufîra omuntu mwinjâ.

⁸ Nyamuzinda yêhe ayêrekîne obuzigire bwâge kuli rhwe erhi Kristu arhufîra rhunaciri banya-byâha.

⁹ Buno lyôhe obuzigire bwâge bukola burhalusire, bulya rhukola rhuli bêru-kwêru erhi mukò gwâge gurhuma, rhwafuma obukunizi bwa Nyamuzinda erhi ye rhuma.

¹⁰ Bulya, akabà rhwazigîrwe na Nnâmahanga erhi lufù lw'Omugala lurhuma, n'obwo rhwaciri bashombanyi, lêro na buno rhukola rhuyinjibîne naye!, rhwâcizibwa n'obuzîne bwâge.

¹¹ Arhanali kwône okwo; ci rhudwîrhe rhwacîsimâ muli Nnâmahanga erhi Nnawîrhu Yezu orhuma, ye warhushobôzagya okuyinjibana na Nyamuzinda.

Adamu na Kristu

¹² Ntyo kwo biri! Ecâha cadwîrhwe en'igulu na mutu muguma, naco ecâha càburha olufù, n'olufù lwayahukira abantu boshi, bulya boshi bàkozire ecâha.

¹³ Ecâha càli en'igulu embere amarhegeko gahânwe, ci ecâha cirhahanirwa ndi nka nt'irhegeko lihali;

¹⁴ Ci kurharhumaga olufù lurhakûla emyônè kurhenga Adamu kuhika Mûsa, lwahêka ciru n'abahrhajiraga câha omu kuvuna amarhegeko ak'adamu, ye nshusho y'owanayishe.

¹⁵ Ci kwône engalo erhali nk'ecâha. Bulya akabà ecâha ca muguma calumîzize olufù omu lubaga, kanga kulusha engalo ya Nyamuzinda

n'enshôkano y'amakwânane ga muntu muguma,
Yezu Kristu, byalumîre omu bantu banji!

¹⁶ N'eyo nshôkano erhali nka bwahukire
bw'ecâha ca muguma; bulya olubanja lw'eco câha
ca muguma buhane lwadwîrhe; ci enshôkano
y'olukogo Nyamuzinda àrhufaga oku byâha bîrhu
binji yàrhujira bêru-kwêru.

¹⁷ Bulya, akabà ecâha ca muntu muguma
carhumire olufù lwagandâza, erhi ye rhumire,
kanga kulusha balya bayunjwîre engalo
n'enshôkano y'obushinganyanya bôhe bayish'ilushîsa,
bagandâze omu buzîne Yezu Kristu
yênenê orhumire!

¹⁸ Ntyo, nk'oku bahaniragwa obubî bwa muntu
muguma, kw'abantu boshi bàhindusire bêru-
kwêru, banashobôla obuzîne cijiro ca bwimâna
bwa muguma cirhumire.

¹⁹ Bulyâla, nk'oku olubaga lwoshi
lwayahukiragwa n'ecâha erhi bucîbone bwa
muntu muguma burhuma, kwo lwanayish'iyêra
bumvi bwa muguma burhumire.

²⁰ Néci, kwo binali, irhegeko lyayishire mpu
lyo obubî buluga; ci kwône aha ecâha càli
cishurhamire, engalo ya Nyamuzinda yahalam-
biza;

²¹ mpu lyo, nk'oku ecâha càli cigandâzize
omu lufù, engalo ya Nyamuzinda egandâza
n'obushinganyanya omu buzîne bw'ensiku
n'amango, Nnawîrhu Yezu Kristu orhumire.

6

Rhwafire oku câha n'obuzîne bwîrhu bukola

buhyâhya muli Kristu

¹ Kurhi rhwaderhaga? Ka rhubêre omu câha mpu lyo engalo eluga?

² Ntanzi! Rhwe rhwaffîre oku câha, kurhi rhwankashub'icibêramwo?

³ Nkaba muhabire oku rhweshi, ababatizîbwe muli Kristu, omu lufù lwâge rhwabatizîbwe?

⁴ Erhi rhubatizibwa, rhwabishwa* haguma naye omu lufù, nti nk'oku Kristu afûlagwa muli banyakwigendera n'irenge ly'Îshe†, lyo nîrhu rhugenda omu obuzîne buhyâhya akâge.

⁵ Bulya, akabà rhukola rhugwérhe kalamo kaguma naye omu lufù lushushîne, rhwayish'ibà na kalamo kaguma naye omu bufûke bushushîne

⁶ Rhumanyirekwo: omuntu wîrhu wa mîra‡ abambirwe oku musalaba haguma naye, mpu ly'omubiri gw'ebŷâha gushâbûka, ntyo rhurhenge omu bujâ bw'ebŷâha;

⁷ bulya owaffîre erhi afumire ecâha.

⁸ Ci akabà rhwafîre haguma na Kristu rhuyêmîre kwo na kwo oku rhwâlama haguma na Kristu.

⁹ Rhumanyire oku Kristu afûsire omu balindamboho, arhakacifa bundi; ntà buhashe olufù lucigwérhe kuli ye.

¹⁰ Erhi afà, ahima ecâha lwoshi-lwoshi; n'obuzîne bwâge bukola buzîne bwa kulamira Nnâmahanga.

* **6:4 6, 4** rhwabishwa: Mîra owabatizibwa akâg'ilohwa omu mîshi, abè nk'ojire omu nshinda. † **6:4 6, 4** Irene ly'Îshe, bwo buhashe bwâge bugala byoshi. ‡ **6:6 6, 6** omuntu wîrhu wa mîra, bwo bwôrhere rhwalimo erhi rhuciri banya-byâha.

11 Ninyu kwo kuguma: muyôrhe nk'abàfîre oku câha, munalamire Nyamuzinda muli Yezu Kristu.

Oyâke ecâha, obè mushinganyanya

12 Lêro ecâha cirhacibonaga aha canka-gandâza omu mubiri gwinyu gwayish'ifà, cilek'immuyemêza amagene gâco.

13 Murhajiraga ebirumbu binyu byoji by'obulyâya omu kubikolêsa oku kujira ebyâha; ci mucîhâne mwêne emwa Nyamuzinda nka bantu bazîne bàfulumusire olufù, n'ebirumbu binyu mubikolêse nka byoji bya bushinganyanya omu kurhumikira Nnâmahanga.

14 Bulya ntà buhashe ecâha cicigwêrhe kuli mwe, kulya kubà murhashwêsiwi na marhegeko, ci n'engalo ya Nnâmahanga.

Okurhashubira omu bujà bw'ecâha

15 Ewe! ka rhukâg'ijira ebyâha bulya rhurhashwêsiwi na marhegeko, ci n'engalo ya Nnâmahanga? Ntà mango!

16 Ka murhishi oku erhi mwankacîhâna bujà emwa lebè, mpu mumurhumikire, mwanabà bajà b'olya murhumikira; akabà câha, cimmulêrhere olufù, n'akabà bumvi, bummulêrhere obushinganyanya.

17 Ci Nyamuzinda akonkwa! Erhi mubà mwamârhenga omu bujà bw'ecâha, mwashimbire n'omurhima gwinyu gwoshi enjira y'eniyigîrizo mwayigîrizibwe;

18 n'erhi mubà mwamâlîkûzibwa oku câha, mwahinduka barhumisi b'obushinganyanya.

19 Ndesire nka kulya abantu baderha erhi buzamba bwinyu burhuma. Kulya

mwakolêsgaya ebirumbu binyu omu bujà bw'ebi'enshonyi n'obugoma, mwâbà bagomi, ntyo kwo mubikolêsgaye kurhenga ene omu burhumisi bw'omushinganyanya, lyo mubà bimâna.

Oluhembo lw'ecâha n'olw'obushinganyanya

²⁰ Amango mwaciri bajà b'ecâha, nt'irhegeko lyàli limmushwêsi.

²¹ Bunguke buci mwabwînage obwo? Buno enshonyi zimmubambisire, bulya obuzinda bw'ebyo byoshi lubà lufù.

²² Ci buno mwalikûzibwe oku câha, mukola bambali ba Nnâmahanga, obutagatîfu lwo luhembo lwinyu, n'obuzinda bwinyu buli buzîne bw'ensiku n'amango.

²³ Bulya oluhembo lw'ecâha lubà lufù, ci engalo ya Nyamuzinda bubà buzîne bw'ensiku n'amango muli Nnâhamwîrhu Yezu Kristu.

7

Obuyêmère burhurhenza omu bujà bw'Irhegeko

¹ K'erhi muhabire, bene wîrhu -bantu balenga omu marhegeko nabwira- oku irhegeko lishwêka omuntu amango acizîne?

² Ntyo omukazi ashwêsisirwe n'irhegeko kuli ibà amango ibà acizîne; ci erhi ibà ankafà, nyamukazi anashwêkûlwa n'irhegeko ly'ibà.

³ Kuziga amango ibà acizîne, erhi ankayankwa n'owundi mulume, anaderhwa mugonyi; ci erhi ibà ankafà, arhacishwêsisirwi n'irhegeko, na ntyo

arhaciri mugonyi erhi ankayankwa n'owundi mulume.

⁴ Ninyu kwo na kwo, bene wîrhu: mwafîre, mwarhenzibwa omu lukoba lw'amarhegeko erhi mubiri gwa Kristu gurhuma, mpu mubè ba wundi, olya wafûkaga omu bafire, mpu lyo rhukafulukiza Nnâmahanga.

⁵ Erhi rhuciri omu mubiri, amîru g'ebiyâha, galêrhwa n'amarhegeko, gakâg'ijira omukolo gwâgwo omu birumbu bîrhu, mpu lyo rhukafulukiza olufù.

⁶ Ci buno rhwaffire oku byakâg'irhushwêka nka mpira, rhwarhenzibwe omu lukoba lw'amarhegeko, rhukola rhwakolera oku ngoma mpyâhya y'omurhima, ci arhaciri oku ngoma y'ecikulakula ya «shimba-oku-bâdesire».

Bici Amarhegeko galêrha

⁷ Kuli kuderha kurhi? Ka mpu irhegeko liri câha? Ntanzi! Ci kwônene ntamanyaga ecâha elirhali irhegeko lirhumire, Bulya ntankamanyire amagene irhegeko lirhâciderhaga, mpu: *Orhakazâg'ibà magene**.

⁸ Erhi ecâha cibona ntyo, canshulira amîru ga ngasi lubero erhi irhegeko lirhuma. Bulya buzira irhegeko, ecâha guli mufù.

⁹ Nêci, mîra nalamaga buzira marhegeko; ci erhi amarhegeko gayisha, ecâha naco cafulûluka,

¹⁰ nânî nabaga nie nfà. Ntyo amarhegeko gât'ikwânîne okumpà obuzîne, gabà lufù lwo ganderhera.

* **7:7 7, 7** *Orhakaz'ibà magene*, kuli kutwa bwofi ebinwa bibà omu Lub 20, 17.

¹¹ Bulya erhi ecâha cibona amarhegeko, cantiza, cananniga erhi gwo garhuma.

¹² Kuziga amarhegeko gali mimâna, n'ebirhegesirwe biri bimâna, bishingânîne, binali binjâ.

¹³ K'akantu kinjâ kâbirage lufù kuli nie? Ntâ mango! Câha eco candwîrhîre olufù omu kukolêsa akantu kinjâ, mpu lyo ciyêrekana oku ciri câha, na ntyo mpu lyo cibà cibî kulusha erhi marhegeko garhuma.

Omuntu abà muzamba

¹⁴ Rhukumanyire, nêci: irhegeko kali kantu ka bunya-mûka; ci niehe ndi kantu ka bunya-mubiri, mugulwa, mujâ w'ecâha.

¹⁵ Nanga, okuli, ebinjira ntabiyumva; bulya arhali ebinnonna okujira byo njira, ci ebi nshomba byo njira.

¹⁶ Akabâga ebi ntalonza okujira byo njira, kuziga nyêmîre oku irhegeko liri linjâ.

¹⁷ Ahoo! kuziga arhaciri nie nkujira, ci ecâha cimbâmwo.

¹⁸ Nkumanyire, nêci! obwinjâ burhambâmwo, kwo kuderha omu mubiri gwâni. Okulonza am-injâ, nêci nanakuhasha; ci okugajira nie hâhè.

¹⁹ Bulya ntajira aminjâ nnonzize, ci obubî ntalonzizi bwo njira.

²⁰ Akabà ebintalonzizi okujira byo njira, kuziga arhaciri nie mbijira, ci ecâha cindimwo.

²¹ Alagi irhegeko namârhindakwo: nie ono nkalonz'ijira aminjâ, obubî nanabona bwo buyishire.

²² Nêci, nnanyumve nsîmire amarhegeko ga Nnâmahanga omu murhima gwâni;

²³ ci omu birumbu byâni nyumve erindi irhegeko lihêrhe lyalwîsa irhegeko ly'obukengêre bwâni n'okunjira mpira y'irhegeko ly'ecâha cindi omu birumbu.

²⁴ Lêro nieki ihanja lici limbâkwo! Ndi wandîkûza kw'ogu mubiri gw'olufù?

²⁵ Akonkwa Nnâmahanga muli Nnawîrhu Yezu Kristu! Ntyo, nie ono omu bukengêre ndwîrhe nakolera irhegeko lya Nyamuzinda, n'ery'ecâha omu mubiri.

8

Obuzîne bw'omukristu muli Mûka Mutagatîfu

¹ Ntà kuciyagiriza abâli muli Yezu Kristu.

² Bulya irhegeko ly'Omûka guhâna obuzîne muli Yezu Kristu lyakulikûzize oku irhegeko ly'ecâha n'ery'olufù.

³ Bulya ebi amarhegeko garhahashaga erhi buzamba bwa mubiri burhuma, Nyamuzinda yêne abijizire erhi arhuma Omugala omu mubiri gushushire ogwîrhu gw'ebŷâha, mpu lyo ahima ecâha, n'omu mubiri gwâge, ayagîriza ecâha,

⁴ mpu ly'obushinganyanya bw'amarhegeko bubâ muli rhwe, rhwe olugendo lwîrhu lurhashimba mubiri, ci mûka.

⁵ Nêci, abashimha engeso z'omubiri, bya mubiri bashwîra, n'abashimba omûka, bya mûka bashwîra.

⁶ Bulya enyifinjo z'omubiri luli lufù, ci enyifinjo z'omûka kali kalamo n'omurhûla.

⁷ Co cirhuma enyifinjo z'omubiri zishomba Nnâmahanga, bulya zirhashimba irhegeko lya Nnâmahanga; ciru zirhankanahasha okulishimba.

⁸ Abashimba eby'omubiri barhankasîmîsa Nyamuzinda.

⁹ Mwêhe murhali bashimbi ba mubiri, ci bashimbi ba mûka, kulya kubà Omûka gwa Nyamuzinda gubà muli mwe. Orhagwêrhi Omûka gwa Kristu arhali wa Kristu.

¹⁰ Ci akabà Kristu ammulimwo, ciru omubiri gukabà gukola gufîre* erhi câha cirhuma, omûka gôhe guzîne obushinganyanya burhumire.

¹¹ N'akabà Omûka gw'Olya wafûsagya Yezu omu bafù gubà muli mwe, olya wafûsagya Yezu Kristu omu bafù ayahe emibiri yinyu y'okufà akalamo oku buhashe bwa Mûka ommubâmwo.

¹² Ntyôla, bene wîrhu, rhuli omu mwenda, ci gurhali mwenda gwa mubiri mpu rhwalamira omubiri.

¹³ Bulya mukalamira omubiri, mwâfà; ci mukâyîrha ebijiro by'omubiri n'ohuhashe bwa Mûka, mwâlama.

Rhuli bâna ha Nyamuzinda, Mukà Mutagatîfu orhumire

¹⁴ Nêci, kwo binali, abahêkwa na Mûka gwa Nyamuzinda omu lugendo lwâbo babà bâna ba Nyamuzinda.

* **8:10 8, 10** Kurhenga omuntu ajira ecâha, omubiri gwâge gukola gwa kufà, gunakola gurhuma olufù lwamuhika omu mûka, erhi ankajira ecâha cinene; ci Mûka Mutagatîfu yêhe ali buzîne n'imerero ly'obufûke.

15 Murhahâbagwa murhima gwa bajà mpu mwayôboha; mwahîrwe omurhima gw'abâna balere, gwo gunarhuma rhwayâkûza, nti: «Abba, Larha!»

16 Mûka Mutagatîfu yênenè anajè omu murhima gwîrhu oku kuhamîriza oku rhuli bâna ba Nnâmahanga.

17 Obwo rhuli bâna bâge, rhwe rhwâyîme; rhuli mîmo ya Nnâmahanga, rhwâyîme rhweshi na Kristu, bulya rhuli omu malibuko rhweshi naye lyo rhuyish'ikuzibwa haguma naye.

Amalibuko g'en'igulu n'obukuze rhubikîrwe

18 Nêci, mbwîne niehe oku amababale g'en'igulu garhankagererwa oku bukuze rhwayish'ihâbwa.

19 Bulya ebiremwa byoshi bidwîrhe byalingûza oku abâna ba Nnâmahanga bacîyêrekana.

20 Ebiremwa byahizirwe omu bujà, arhali oku bulonza bwâbyo, ci oku bulonza bw'owabihiragamwo; kwône bicilangalîre

21 oku nabyo byayish'irhenzibwa omu bujà bw'obubî, bishangîre irenge ly'entagengwa ly'abâna ba Nnâmahanga.

22 Rhumanyire kwinjâ oku kuhika ene ebiremwa byoshi biri omu mulenge, binadwîrhe byalumwa n'emikero y'okuburha.

23 Arhanali byône; ciru nîrhu, rhwe rhugwêrhe ecikinja[†] ca Mûka, omurhima gwîrhu gwîrhu omu mulenge guli, rhudwîrhe rhwalinda okuhinduka bâna balere n'obucunguzi bw'emibiri yîrhu.

† 8:23 8, 23 Ecikinja ca Mûka, bwo buzîne bwa Nyamuzinda, yo mburho y'renge rhwâfûkemwo.

²⁴ Bulya obucunguzi bwîrhu buciri bulangâlire; n'okubona eci omuntu alangâlîre burhaciri bulangâlire. Eci omuntu abwîne, kurhi ankaci-cilangâlira?

²⁵ Ci erhi rhwankalangâlira ebirhurhahona, rhwanabilinda buzira kurhama.

²⁶ Kwo na kwo Mûka Mutagatîfu anarhabâle obuzamba bwîrhu; bulya rhurhish'ishenga okushingânîne; ci Mûka Mutagatîfu yêne orhusengerera omu njamu zirhagwêrhi oku zankaderhwa.

²⁷ Naye Olya ovuhûla emirhima ayishi ebi Mûka alonza: amanyire oku Mûka asengerera abimâna nk'oku Nyamuzinda akunda.

Obuzigire bwa Nyamuzinda kuli rhwe

²⁸ Kandi rhumanyire oku Nyamuzinda akolêsa byoshi oku minjà g'abamukunda, balya yêne ahamagîre oku bulonza bwâge.

²⁹ Bulya halya yêne acîshogaga kурhenga mîra, abarheganyize mpu babè nshusho y'Omugala, lyo abà nfula omu balumuna banji;

³⁰ n'abarheganyize, àbahamagîre; n'abahamagîre, abajizire bêru-kwêru, n'abajizire bêru-kwêru, abahîre obukuze.

Mucîvugire obuzigire bwa Nnâmahanga

³¹ Cici rhwankaciyyûshûla kw'ebyo? Akabà Nyamuzinda ali olunda lwîrhu, ndi wankacirhuhima?

³² Arhababaliraga Omugala, ci amuhâna nterekêro kuli rhwe rhweshi; bici ankacibula bwarhuha haguma naye?

³³ Ndi wankaciderha mpu ahêka abarhôle ba Nyamuzinda lubanja? Nyamuzinda yêne ye obayéza!

³⁴ Ndigi wankacibayagiriza? Ka Yezu Kristu wafâga anafûka? Ka Yezu Kristu otamîre ekulyo kwa Nyamuzinda, odwîrhe arhulagira?

³⁵ Ndi wankacirhukûla omu buzigire bwa Kristu? Ka kubula eci rhwâyambala, erhi kaga, nîsi erhi ngôrho?

³⁶ Bulya kuyandisirwe, mpu: *We rhuma rhwayîrhwa bwâca bwayira; kwo bakola barhulola nka bibuzi byaj'ibâgwa.*

³⁷ Ci kwônene mw'ebyo byoshi rhunahime erhi Olya orhuzigira orhuma.

³⁸ Nêci, mmanyire kwinjâ oku ciru olufù erhi buzîne, ciru bamalahika erhi amâmi, ciru gano mango erhi amango gâyisha, ciru amahashe,

³⁹ oli emalunga, oli omu idaho ntà ciremwa ciru n'eciguma cankahasha okurhunanûla oku buzigire bwa Nyamuzinda buli muli Nnâhamwîru Yezu Kristu.

9

Enshobôlo z'Israheli

¹ Ndesire okuli muli Kristu, ntabesha, n'omurhima gwâni ye muhamîrizi wâni muli Mûka Mutagatîfu:

² ngwérhe burhè bunji n'amababale garhahusa omu murhima.

³ Nêci, nankasîmire niene nkagwe nnantenzib-wekwo Kristu erhi bene wîru bàrhuma, balya b'omu ishanja lyâni ly'omubiri;

⁴ bo bene-Israheli: bo Nyamuzinda acîshozire mpu babè bâna bâge anayêrakane irenge lyâge muli bo; bo bahîrwe endagâno n'amarhegeko n'emigenzo y'okukolera Nyamuzinda n'eciragâne câge.

⁵ Bashakulûza bâli b'omu ishanja lyâbo; n'oku maburhwa g'omubiri, Kristu ali wa kuli bo, ye mwâmi mukulu w'ebintu byoshi, ye Nyamuzinda mugishe emyâka n'emyâka. Amen!

Nyamuzinda arhagalula akanwa kâge

⁶ Arhali kuderha oku akanwa ka Nyamuzinda kakubire; bulya arhali ababurhagwa n'Israheli boshi bo bene-Israheli,

⁷ arhanali abarhengaga omu nda y'Abrahamu boshi bo bâna bâge; ci kuli Izaki iburha lyâwe lyârhenza izîno;

⁸ kwo kuderha oku abâna b'omubiri arhali bo bâna ba Nnâmahanga, ci abâna b'eciragâne bône lyo iburha ly'okuli.

⁹ Yumvagi oku eciragâne cidesire: *Hano nshub'igera mw'aga mango, erhi Sara agwêrhe omwâna w'oburhabâna.*

¹⁰ Arhanali okwôla kwône. Rebeka naye arhôzire izîmi lya mulume muguma yêne, ye larha Izaki.

¹¹ Erhi abâna babà barhaj'iburhwa, barhaj'ijira oli ecinjâ oli ecibî, mpu lyo Nnâmahanga ayêrekana oku ajira nk'oku alonzize omu kucîshoga abâge,

MARUBA EMWA ABAROMA 9:12 xxx MARUBA EMWA ABAROMA 9:22

12 oku arhalola bijiro, ci bulonza bw'owahamagala yêne, anacibwirwa, mpu: *Enfula yanashiga omuziba*,

13 nk'oku biyandisirwe mpu: *Narhonyize Yakôbo, nashomba Ezau*. Nyamuzinda anash'ijira nk'oku alonzize

14 Kurhi rhwaderhaga? Ka Nyamuzinda ankabamwo obulyâlya? Ntà mango!

15 Kali yêne wabwîraga Mûsa, erhi: *Mbabalira oyu nnonzize okubabalira, nnambera lukogo oyu nnonzize okubêra lukogo*.

16 Kuziga birhali bya kulonza erhi bya kulibirha kwa muntu, ci bya bwonjo bwa Nnâmahanga.

17 Kandi Amandiko gâbwizire Faraoni mwâmi w'e Mîsiri, erhi: *Nakuyimikaga nti nkuyérekanemwo obuhashe bwâni, lyo n'izîno lyâni likuzibwa omu igulu lyoshi*.

18 Ntyôla, anababalire oyu alonzize, n'oyu alonzize okudundaguza amudundaguze.

19 Okolaga wambwîra, erhi: «Cirhuma acicîduduma? Ndi wankalahira okujira ebi alonzize?»

20 We muntu, oligi ndi mpu wajîsa Nyamuzinda kadali? K'akantu omuntu abumbaga kankamubwîra, erhi: «Carhumaga wanjira ntya?»

21 K'omubumbi arhankakolêsa ibumba lyâge nk'oku alonzize, n'okurhenza mw'eryo ibumba liguma akantu kinjinja n'akantu ka ntyantya?

22 Naye Nnâmahanga, omu kuyérekana obukunizi bwâge n'okumanyîsa obuhashe

9:12 9, 12 Murh 25, 23. 9:13 9, 13 Mal 1, 2-3. 9:15 9, 15 Lub
33, 19. 9:17 9, 17 Lub 9, 16.

bwâge, akabà alêmbîre n'obutûdu bunji ebiremwa bikwânîne obukunizi byàli hôfi h'okuberereka,

²³ akabà alonzize okuyêrekana obuhirhi bw'obukuze bwâge oku biremwa by'olukogo yêne ali ayôsire arheganyîze obukuze.

²⁴ N'ebyo biremwa by'olukogo byo rhwe ahamagalaga, arhalì omu Buyahudi bône, ci n'omu bapagani.

²⁵ Kwo adesire omu kanwa ka Hozeya, erhi*: *Nayîrika lubaga lwâni abarhâli lubaga lwâni, na murhonyi wâni orhâli murhonyi;*

²⁶ n'aha babwîriragwa, mpu: *Murhali lubaga lwâni, abo bônene baderhwe bene Nyamuzinda ozîne.*

²⁷ Naye Izaya aderhîre Israheli, erhi: *ciru bene-Israheli bankaluga nka mushenyi gw'omu nyanja, obusigale bwône bwânacizibwe;*

²⁸ *bulya Nyakasane ayunjuza duba na buzira kushubira nyuma akanwa kâge omu igulu.*

²⁹ Kandi Izaya àli erhi alêbire, mpu: *Acibâga Nyakasane w'Emirhwe arharhulekeraga iburha, singa rhwabîre okwa Sodomo, singa rhwashushire Gomora.*

³⁰ Kurhi rhwaderhaga? Rhuderhe oku abapagani barhashimbaga bushinganyanya bashikîrîre obushinganyanya, bwo bushinganyanya burhenga omu buyêmère;

³¹ Ci bene-Israheli bôhe bakâg'ishimba irhegeko ly'obushinganyanya, ery'irhegeko

* **9:25 9, 25** «Loammi», izîno lya mwâna wa Hozeya, lidesire «orhalì lubaga lwâni»: Hoz 2, 23 **9:26 9, 26** Hoz 2, 25; 2, 1. **9:28 9, 28** Iz 10, 22-23. **9:29 9, 29** Iz 1, 9.

barhalihikakagakwo.

³² Carhumire? Bulya barhacîkubagiraga buyêmère, ci bacîkubagira ebijiro, na ntyo basârhala oku ibuye ly'okusârhaza,

³³ nka kulya biyandisirwe, mpu: *Ka murhabwîni oku mpizire omu Siyonî ibuye ly'okusârhaza n'ibuye ly'okuhirimya? Ci oliyêmîre arhankabonesibwa nshonyi.*

10

Abayahudi barhamanyiriraga obushin-ganyanya bwa Nnâmahanga

¹ Bene wîrhu, eci omurhima gwâni gucîfinja n'ecinsengerera emwa Nyamuzinda: nti nabo bacunguke.

² Nêci mpamîrizize oku bashîbirira Nnâmahanga, ci obushiru bwâbo burhali oku bushingânîne okubà.

³ Bulyâla barhamanyiriraga obushinganyanya bwa Nnâmahanga, ci balonza obwâbo bushinganyanya, na ntyo balahira okushimba obushinganyanya bwa Nnâmahanga.

⁴ Bulya obushwinjiro bw'Irhegeko, ye Kristu, ye nayêza ngasi mwemêzi.

⁵ Oku bushinganyanya burhenga omu marhegeko Mûsa ayandisire, mpu: *Omuntu wâbushimbe, bunamulamye.*

⁶ Ci obushinganyanya burhenga omu buyêmère kwo budesire ntyâla, mpu: *Orhaderhaga omu murhima gwâge, mpu: Ndi wankasôkera omu*

irunga? Kwo kuderha mpu agend'imanulamwo Kristu;

⁷ nîsi, erhi: *Ndi wankayandalira omu kuzimu?* Kwo kuderha mpu aj'iyinamula Kristu omu bafù.

⁸ Bici budesirage obwo? Mpu: *Oluderho luli hôfi nâwe, lukuli, omu kanwa n'omu murhima;* n'olwo luderho bwo bugo bw'obuyêmère rhuyigîriza.

⁹ Bulya, akabà omu kanwa kâwe onahamîrize oku Yezu ye Nyakasane, n'akabà oyêmîre omu murhima gwâwe oku Nyamuzinda amufûsize omu bafù, wâcunguka.

¹⁰ Nêci, obuyêmère bw'omu murhima bwo buhisa omuntu oku obushinganyanya, n'obuhamîrize bw'akanwa bwo buhisa omuntu oku bucunguzi.

¹¹ K'Amandiko garhadesiri, mpu: *Ngasi yêshi omuyêmîre arhakabona nshonyi?*

¹² Bulya ntà kabôlo ekarhî k'Abayahudi n'Abagereki: ali Nyakasane muguma, mwâmi wa boshi, ye shobôza abamushenga boshi;

¹³ bulyangasi yêshi wânashenge izînolya Nyakasane anacire.

¹⁴ Ci kwône kurhi bankamushenga barhanamuyêmîri? Na kurhi bankayêméra oyu barhasâg'iyumva? Na kurhi bankayumva akabà ntâye wâbabwîriza?

¹⁵ Na kurhi bankaja bahanûla barhanarhumirwi? Kuyandisirwe, mpu: *Oku amagulu g'abajà-bugo b'emyanzi y'akalembe gayinjiha!*

¹⁶ Ci kwône arhalì boshi bayankirîre Emyanzi

y'Akalembe. Izaya akudesire, erhi: *Yâgirwa, ndi wayêmîre obugo bwîrhu?*

¹⁷ Nyto obuyêmêre omu kuhanûla burhenga, n'okuhanûla kujirwa n'akanwa ka Kristu.

¹⁸ Ci nânî ndôsize: «Ka barhayumvagya?» Nêci mâshi! *Ciru n'izù lyâbo lyayumvíkîne* omu igulu lyoshi, n'enderho zâbo zahisire ngasi habà muntu.

¹⁹ Nshubir'idôsa: *K'Israheli arhayumvagya bwinjâ?* Mûsa ye murhanzi w'okushuza, erhi: *Nammuyumvîsa obumvu oku ishanja lirhâli ishanja, nâmmuzûsâmwo obukunizi oku ishanja lirhajira bukengêre.*

²⁰ Ciru Izaya arhayôbohaga okuderha, erhi: *Abarhakâg'innonza bo bambwîne, abarhakâg'indôsa bo nacyéresire.*

²¹ Ci bene-Israheli ababwîra, erhi: *Omulegerege gwoshi, olu lubaga lurhumva lunali lugoma, nalu-lambûlîre amaboko.*

11

Israheli arhakbuliragwa lwoshi

¹ Ka ndôsagye: «Ka Nyamuzinda akabulirage ishanja lyâge?» Ciru n'ehitya! Ka nieki ntali mwene-Israheli, w'omu iburha ly'Abrahamu na w'omu bûko bwa Benyamini?

² Nnâmahanga arhakbuliraga olubaga lwâge acishogaga kurhenga mîra. Nkabaga kuhaba muhabire kurhi Amandiko gadesire kuli Eliya

erhi acîduduma emwa Nnâmahanga mpu alega Israheli?

³ Erhi: *Yâgirwa, bayîsire abalêbi bâwe, bahongola ngasi lûsho lwâwe; nânî niene ncisigîre, banadwîrhe balonza okunyîrha.*

⁴ Na cici Nyamuzinda amushuzize? Erhi: *Nacîshozire bantu bihumbi nda barhagonyeraga Baali idwi.*

⁵ Ntyo kuhika ene hacificîre abantu bacîshozirwe n'enshôkano ya Nnâmahanga.

⁶ Ci akabà eri nshôkano, birhaciri bijiro birhumire; n'acibâga arhàli ntyo, enshôkano erhankacibile nshôkano.

⁷ Kurhi rhwaderhaga? Eci Israheli alonza, arhasag'icibona; ci abacibwîne banali bishogwa. Abandi badundaguzibwa,

⁸ nk'oku biyandisirwe, mpu: *Nyamuzinda abahîre omurhima gw'obungolongolo, abahà amasù g'olubwibwi n'amarhwîri g'ebihuli kuhika ene.*

⁹ Naye Daudi acîderhîre, mpu: *Ecîbo câbo cibabére isî, cihinduke murhego, cibè ibuye ly'okusârhaza, lunabè lwo luhembo lwâbo!*

¹⁰ Amasù gâbo gajemwo olubwibwi ganahûrhe! *Obaherhe omugongo, barhacifagabayinamusire!*

¹¹ Nâni ndôsizagye: «Ka kusârhala kwarhumire bahirima?» Kubesha! Ci okuhirima kwâbo kwabîre bucire bw'abapagani, mpu lyo bayumva obwâgalwa.

¹² N'akabà okuhirima kwâbo kwahindusire buhirhi bw'igulu, n'obukenyi bwâbo bwâbà

buhirhi bw'abapagani, hano bagaluka ntuliri, ka barhahagaze kulusha?

¹³ Co cirhumire mmubwîra, mwe bapagani, oku mbà ntumwa y'abapagani, n'obugo bwâni nnonza bujè irenge,

¹⁴ nti lyo nzûsa obumvu bwa bene wîrhu b'ishanja lyâni, nnambacungulemwo baguma-baguma.

¹⁵ Bulya, akabà okukagwa kwâbo kwadwîrhe omulungano gw'igulu, bici okugaluka kwâbo kwayish'ibà, kurhacibiri kufûka omu bafù?

¹⁶ Kali enshano ekaba nyinjà, obuntu bwoshi bunabè bwinjà; n'omuzî erhi gwankabà mwinjà, amashami nago ganayinjihe.

¹⁷ Akabà hali amashami gatwîrwe, nâwe we murhi gw'emuzirhu wabà we hirwa ahâli hâgo, washangîra amagoba garhenga omu cikundukundu c'omuzêtî,

¹⁸ omanye wankalimbira amashami. N'okuderha mpu walimba, okengêre oku arhali we hêka ecikundukundu, ci ecikundukundu* co cikuhêka.

¹⁹ Nêci, wanaderha, erhi: «K'amashami garhatubagwa mpu lyo nnjà ahâli hâgo?»

²⁰ Ntyo kwo biri! Gatwîrwe erhi kubula obuyêmère kurhuma, nâwe buyêmère bwarhumire wahabêra. Omanye wankacibona; ci oyôbohe erhikwo.

* **11:18 11, 18** ecikundukundu co cigundu c'omuzêtî batwagakwo amashami bashwêkerakwo agarhenga emuzirhu: muli Kristu abemêzi Buyahudi bayûshulwakwo abemêzi barhenga omu gandi mahanga, lolà Efz 2, 19-22.

21 Bulya, akabà Nyamuzinda arhababaliraga amashami mamerêra, ka we ababalira?

22 Kuziga omanyé obwinjà n'obukali bwa Nyamuzinda: bukali kuli balya bahirimire, bwinjà bwa Nyamuzinda kuli we, casinga obêre mwo obwo bwinjà; akabà arhali ntyo, nâwe kutûbwa wanayish'itûbwa.

23 Nabo bakabà barhabêziri omu kubula obuyémère kwâbo, abashubiza omu mashami g'omurhi; bulya Nnâmahanga arhankabula obuhashe bw'okushub'ibashubizamwo.

24 Akabà w'oyo watwîrwe oku muzêtí gw'erubala wameragakwo, wahirwa oku muzêtí mwinjà gurhali gw'enkomoka yâwe, kurhi bôhe bankabulaga kwahirwa oku muzêtí gw'imerero lyâbo?

25 Nanga, bene wîrhu, ntalonza muhabe eri ihwe, nti lyo murhang'icikubagira obushinganyanya bwinyu: baguma muli bene-Israheli bayôrha bali bagoma kuhika abapagani bayishe ntuliri.

26 Na ntyôla Israheli yêshi âcunguka, nk'oku biyandisirwe, mpu[†]: *Omuciza arhenga e Siyon; ye warhenza obubî muli Yakôbo.*

27 *Yo ndagâno yâni rhweshi nabo eyo, amango narhenza ebyâha byâbo.*

28 Nêci, rhukalola Emyanzi y'Akalembe, bali bashombanyi erhi mwe murhuma; ci rhukalola okubacîshogagwa, bali barhonyi erhi bashakulûza bâbo bàrhuma.

[†] **11:26 11, 26** Hashushire hitya Iz 46, 13. **11:27 11, 27** Iz 59, 20; Yer 31, 31-34.

²⁹ Bulya Nyamuzinda akashobôza omuntu n'akamuhamagala, arhacigalula akanwa kâge.

³⁰ Nka kulya mîra mwakâg'igomera Nnâmahanga, na bunôla mwababalîrwe erhi bugomi bwâbo burhuma,

³¹ nabo kwo na kuguma, bunôla bali bagomi erhi obwonjo mwaberîrwe burhuma, mpu lyo nabo bayish'ibabalirwa.

³² Bulya Nyamuzinda ashwêkîre abantu boshi omu bugomi, mpu lyo ababêra obwonjo boshi.

Paolo acîtakirira obushinganyanya n'olukogo lwa Nnâmahanga

³³ O! (yâga) we, nnakagali w'obugale n'obushinganyanya n'obumanye bwa Nyamuzinda! Oku emihigo yâge erhamanyîkana kwo n'enjira zâge zirhayumvikana!

³⁴ Ye ndi okola omanyire enkengêro za Nyakasane? Ndi okola ojire omu ihanô lyâge?

³⁵ Ndi okola omugabîre mpu ayish'imugalulira?

³⁶ Bulya byoshi emwâge birhenga, ye rhuma bihabà, binabà byâge. Ajè irenge emyâka n'e-myâka. Nêci, ntyo!

II. Okufundika

12

*Okuhinduka nterekêro y'okusîmîsa
Nnâmahanga*

¹ Bene wîrhu, mmuhîre ihano erhi bwonjo bwa Nyamuzinda burhuma, nti muhâne emibiri yinyu nka nterekêro y'obuzîne, ntagatîfu n'ey'okusîmîsa Nnâmahanga. Ntyôla

kwo mukwânîne okukolera Nnâmahanga n'omurhima.

² Mumanye mwankacîgererakwo er'igulu, ci muhinduke bantu bahyâhya omu murhima gwinyu, lyo mumanyîrira obulonza bwa Nnâmahanga; mumanye aminjâ, ebi akunda n'ebishingânîne lwoshi.

Obwîrhôhye n'obuzigire omu cinyabuguma

³ Enshôkano nahîrwe erhumiire, mbwîzire ngasi muguma muli mwe nti murhakâg'icîgenza okulushire olugero, ci mucîbole okunakwânîne, nk'oku Nnâmahanga anagabîre ngasi muguma erhi amushobôza obuyêmêre.

⁴ Bulya, nka kulya omu mubiri muguma rhuji-ramwo birumbu binji, na kulya ebirumbu byoshi birhajira mukolo muguma,

⁵ nîrhu ntyo kwo rhuli banji, ci erhi rhunali mubiri muguma muli Kristu, na ngasi muguma ali cirumbu c'abâbo.

⁶ Kandi rhwahîrwe enshôkano zirhali kuguma, ngasi muguma nk'oku anashobwîre. Owahîrwe enshôkano y'obulêbi, ayikolêse nk'oku obuyêmêre bunadesire;

⁷ owahîrwe enshôkano y'okurhumikira abâbo, arhumike kwinjâ; owahîrwe enshôkano y'okuyigîriza, ayigîrize;

⁸ owahîrwe ey'okuhanûla, ahanûle. Owarhabâla abakenyi, arhageraga; okulîre abâbo, abashîbirire; owababalira owâbo, amubabalire n'enshagali.

⁹ Obuzigire bwinyu burhabâgamwo bulyâlya. Mushombe amabî, mucîshwêkere oku minjâ.

MARUBA EMWA ABAROMA 12:10 xl MARUBA EMWA ABAROMA 12:20

¹⁰ Muzigirane nk'abalondana; ngasi muguma akakenga abâbo nk'abamukulîre.

¹¹ Mubè ba bushiru buzira bwôlo, mubè n'emirhima mikombêdu, murhumikire Nyakasane.

¹² Mushagaluke omu bulangâlire, murhadunda-ganaga omu mango g'amalibuko, mushenge burhahusa.

¹³ Mukârhabâla abatagatîfu omu bulangâlire bwâbo, mukâhandîsa ebigolo.

Okuzigiraabantuboshi, cirun'abashombanyi

¹⁴ Mukâgisha abammulibaza; mukâhâna obwangà, murhanahîra mukahehérera ndi.

¹⁵ Mukâshagaluka n'abashagalusire, munalake haguma n'abâlaka.

¹⁶ Mukâlolana kuguma mwêne na nnene. Murhakâg'ilonza okukulira abandi; ci musîme obwîrhôhye. Murhacîjiraga bîrhonzi omu masù ginyu mwêne.

¹⁷ Mumanye mwankagalulira omuntu obubî oku bundi. Mukâlonza okujira aminjà embere z'abantuboshi.

¹⁸ Erhi kwankahashikana, mucîsêze okubà n'omurhûla n'abantuboshi.

¹⁹ Murhakâg'icöhola mwenene, bîra bâni, ci muleke obukunizi bwa Nyamuzinda bwône buyish'icöhola, bulya kuyandisirwe, mpu: *Okucîhôla kuli kwâni! Niene nayîsh'ilyûla ngasi muntu nk'oku akwânîne. Nyakasane okudesire.*

²⁰ Ci omushombaniwâwe erhi ankashalika, on-amushalûle; akabà agwêrhwe n'enyôrha, onamuhe

eci anywa. Okumujirira ntyo kuli kulunda amakala g'omuliro oku irhwe lyâge.

²¹ Omanye wankahimwa n'obubî, ci ohime obubî omu kujira aminjâ.

13

Okuyumva abarhegesi

¹ Ngasi muntu akayumva abarhegesi bamukulîre; bulya ntà bukulu burharhenga emwa Nnâmahanga, n'amarhegesi ganahabà goshi Nyamuzinda yêne wagajiraga.

² Ntyôla, ngasi ogomera omurhegesi, erhi irhegeko lya Nnâmahanga agomîre, n'abagoma bône bacîlérhere obuhane.

³ Abarhegesi barhali ba kuyôbohwa n'abajira aminjâ, ci abajira amabî bo bakwânîne okubayôboha. K'olonzize okurhayôboha abarhegesi? Okâjira aminjâ, bakusîma,

⁴ bulya abo barhegesi Nnâmahanga wabarhumaga mpu bakujirire aminjâ. Ci erhi wankakola amabî, oyôbohe; bulyâla arhali busha bahêkera engôrho. Bali ntumwa za Nyamuzinda na baganda b'obukunizi bwâge balyûza abakola amabî.

⁵ Kuziga kukwânîne okubayumva, arhali bwôba bwône burhumire, ci n'izù ly'omu murhima lirhumire.

⁶ Kwo kunarhuma mwavurha okwo; bulya abarhegesi kwo banali nka baganda ba Nnâmahanga bajira omukolo gwâbo.

⁷ Mukâhà ngasi muguma ebi anakwânîne: omuvurhîsa, mumuvurhire; omuhôza, mumuhè

ihôrô; ow'okurhînywa, mumurhînye; n'okwânîne okukuzibwa, mumukuze.

Obuzigire lyo ishwinjiro ly'amarhegeko

⁸ Murhabêraga omu mwenda gw'omuntu aha nyuma ly'omwenda gw'obuzigire; bulya ozigîre abâbo erhi ayunjuzize amarhegeko goshi.

⁹ Kwo binali; aga marhegeko: *Orhahîra okahusha; orhahîra okaniga; orhahîra okazimba; orhahîra okayéméra enyifinjo mbî*, n'agandi marhegeko, goshi gali muli eci cinwa*: *Ozigire abinyu nk'oku ocîzigira wêne.*

¹⁰ Ahâli obuzigire harhankaboneka bubî oku bandi. Kuziga obuzigire lyo ishwinjiro ly'amarhegeko.

Obuce buli hôfi

¹¹ Câba murhahabiri mango gahi gano rhulimwo. Amango g'okuzûka gahisire. Obucire bukola burhuli hôfi kulusha amango rhwarhondêraga okuyêméra.

¹² Obudufu bwaling'igera, n'obuce buyiruka. Kuziga rhulekage ebijiro by'omwizimya, rhufumbarhe amatumu g'obulangashane.

¹³ Rhucîkenge omu lugendo lwîrhu nk'oku kukwânîne okujira izûba lyabasha. Rhuleke obudambî n'endalwè; ntà kuhusha na ntà kujira eby'obumaguza; ntà nnongwè na ntà bumvu;

¹⁴ mucihundikire Nyakasane Yezu Kristu, murhanacikâg'irhogoza omubiri omu kushimba enyifinjo zâgwo.

^{13:9 13, 9 Lub 20, 13-17.} * ^{13:9 13, 9 Ozigire owinyu..., lolà Lev 19, 18.}

14

Okuzigira abazamba

¹ Oli ngonyi omu buyêmère mumuyankirire buzira kumujisa kadali oku bimurhindiza.

² Hali omanya mpu ankalya ngasi biryo; omuzamba yêhe arhalya ezirhali nshogo-lubala zône.

³ Owalya amanye arhagayaguzagya orhalya; n'orhalya arhagambaga owalya, bulya Nnâmahanga amuyankirîre.

⁴ Oli ndi w'oyo mpu watwa olwa mwambali wa bene? Ayîmanzire erhi ahirimire, okwo kuyérekîre nnâhamwâbo. Ci kuyimanga anayôrha ayîmanzire, bulya arhali misî Nyakasane abuzire y'okumulanga arhahirime.

⁵ Hali omanya mpu olusiku lurhashusha lundi; haligi n'owundi omanya mpu ensiku zoshi ziri kuguma. Ngasi muguma ashimbe oku abwîne omu irhwe lyâge.

⁶ Okenga ensiku, akujira Nyakasane orhumire; n'olya ngasi biryo, Nyakasane orhuma akujira, bulya avuga Nnâmahanga omunkwa; orhalya naye Nyakasane orhuma akuleka, anavuga Nnâmahanga omunkwa.

⁷ Bulya ntâye muli rhwe ocîlamira yêne, na ntâye ocîfîra yêne.

⁸ Rhukalama, Nyakasane rhulamira, na rhukafà, Nyakasane rhufîra. Omu kalamo n'omu lufù, rhuli ba Nyakasane.

⁹ Bulya Kristu afîre anafûka mpu lyo abà Mwâmi w'abafîre n'abazîne.

10 Ci w'oyo, cirhuma otwa olubanja lwa mwene winyu? Nâwe we, cirhuma ogayaguza mwene winyu? Kali rhweshi rhweshi rhwâhamagalwe omu lukîko lwa Nyamuzinda,

11 bulya kuyandisirwe, mpu: *Nyakasane ade-sire, erhi: Mbofa akalamo kâni orhabwîni ngasi idwi lyanfukamira na ngasi lulimi lwahà Nyamuzinda irenge lyâge!*

12 Kuli kuderha oku ngasi muguma muli rhwe ânabûlane yêne embere za Nnâmahanga.

13 Kuziga rhuleke okukâtwîrana emmanja rhwêne na nnene; rhumanye erhi kwo rhwankarhuma mwene wîrhu asârhala erhi ahirima.

14 Mmanyire, nnanyêmîre muli Nyakasane oku ntà kantu kahumânya omu bwôrhore bwâko; ci obwîne oku kantu kalebe kali kabî, oyo kanamuhumânya.

15 Erhi wankalérhera mwene winyu oburhè erhi biryo birhuma, erhi orhacishimbiri enjira y'obuzigire. Mâshi omanye wankarhuma mwene winyu Kristu afîraga ahera erhi biryo byâwe birhuma!

16 Mumanye mwankalangika irenge lînyu oku bijâci.

17 Kali Obwâmi bwa Nyamuzinda burhali bwâmi bwa biryo erhi bwa binyôbwa, ci bubà bushinganyanya, na murhûla, na nshagali muli Mûka Mutagatîfu.

18 Okolera Kristu ntyôla, asîmîsa Nnâmahanga, n'abantu banamusîme.

19 Kuziga kukwâñîne rhushimbûlire ebilêrha omurhûla n'ebyan karhabâla abirhu.

20 Mâshi omanye wankanashâba omukolo gwa Nnâmahanga erhi biryo birhuma. Nêci, ntahabiri oku ebiryo byoshi biri binjâ; ci bihinduka bibî oku muntu obirya omu kusârhaza abandi.

21 Kuli kwinjâ okurhâlya enyama, okurhanywa erivayi, n'okurhajira akantu kankarhuma mwene winyu asârhala, erhi ahirima, erhi abula emisî.

22 Obuyêmère bwâwe ogwêrhe, obulange omu murhima gwâwe embere za Nnâmahanga. Iragi lyâge omuntu omurhima gwâge gurhalongoza amango adwîrhe ahiga ebi ajira!

23 Ci ngasi yêshi ojakw'alya anadwîrhe arhindira, erhi mîra ayâgaga, bulya arhashimbiri izù ly'obuyêmère bwâge; na ngasi kantu karharhenga omu izù ly'obuyêmère erhi câha.

15

1 Rhw'ono, rhwe rhugwêrhe emisî, kukwâñîne rhulembere obuzamba bw'engonyi, rhunaleke okukâlongereza ebirhusimîsize.

2 Ngasi muguma muli rhwe alonze okusîmîsa abâbo omu kujira aminjâ n'omu kuhâna olwiganyo lwinjâ.

3 Bulya Kristu naye arhalongerezagya ebimusimîsize yêne; ci nk'oku biyandisirwe: *Ebijâci by'abakujâcira nabirage nie bicîyôhakwo.*

4 N'ebayayandikagwa mîra byoshi, rhwe byayandikiragwa, mpu bibè nyigîrizo zîrhu, lyo rhubà n'obulangâlire omu kubona kurhi

Nnâmahanga akâg'irhandûla n'okurhûlîriza olubaga lwâge omu Mandiko matagatîfu.

⁵ Mâshi Nyamuzinda, cisiki c'okulembera amalibuko n'ec'oburhûlîrize, ammuhè okuyumvanya mwêne na nnene oku lwîganyo lwa Yezu Kristu,

⁶ lyo mweshi haguma n'omurhima muguma n'izù liguma, muhà Nyamuzinda n'Îshe wa Nnawîrhu Yezu irenge.

⁷ Co cirhumire mukâyankirirana mwêne na nnene nka kulya Kristu ammuyankiriraga oku irenge lyo Nyamuzinda.

⁸ Ka mmubwîne bwinjâ: Kristu acîjizire murhumisi w'abakembûle, mpu lyo ayunjuza amalganyo Nyamuzinda alaganyagya bashakulûza bâbo.

⁹ Nabo abapagani bakuza Nyamuzinda erhi bwonjo bwâge burhuma, nka kulya Amandiko gadesire, mpu: *Okwo kwo kwanârhume nakukuza omu mashanja, nnanyimbe irenge ly'izîno lyâwe.*

¹⁰ Kuyandisirwe kandi, mpu: *Mwe mashanja g'igulu, mucîshinge haguma n'olubaga lwâge.*

¹¹ Kushubir'iyandikwa, mpu: *Mwe mashanja mweshi, mukuze Nyakasane, ninyu lubaga lwoshi lw'igulu, mukome kagasha.*

¹² Naye Izaya adesire, mpu: *Mwene Yesé âyisha, ayish'irhegeka amashanja goshi; ye wanabà bulangâlire bw'abantu b'igulu lyoshi.*

¹³ Nyamuzinda w'okulangalirwa ammuhè amasîma n'omurhûla omu buyêmère bwinyu, lyo muyunjula bulangâlire oku buzibu bwa Mûka

15:5 15, 5 2 Sam 22, 50; Lul 18, 50. **15:10 15, 10** Lush 32, 43.

15:11 15, 11 Lul 117(116), 1 **15:12 15, 12** Iz 11, 10.

Mutagatîfu.

III. Enyûshûlo

Obugo bwa Paolo

¹⁴ Nâni niene mmanyire kwinjà, bene wîrhu, oku mw'oyo muyunjwîre nkengêro nyinjà, oku muyunjwîre ngasi bumanye, n'oku muhashire okukâhanûlana mwêne na nnene.

¹⁵ Ci kurharhumire ntammuyandikira, na haguma ntammufyefyerhîze, nti mmukengêze, nnanshimbe izù ly'enshôkano Nnâmahanga an-shobôzize

¹⁶ y'okubà mujà-bugo wa Yezu Kristu omu bapagani na mudâhwa w'Emyanzi y'Akalembe ya Nnâmahanga, nti lyo enterekêro y'abapagani ehinduka ntagatîfu muli Mûka Mwimâna, enasîmîse Nnâmahanga.

¹⁷ Ntyôla nâni nancikunga muli Yezu Kristu nkalola omukolo nkolera Nyamuzinda.

¹⁸ Bulya ntâko nakahalîzize okuderha ebi Yezu Kristu arhanjisagya mpu lyo abapagani bayumva, omu nderho n'omu bijiro,

¹⁹ oku buhashe bw'ebimanyîso n'ebisômerîne, n'oku buhashe bwa Mûka gwa Nyamuzinda. Ntyôla kwo nalumîzize Emyanzi y'Akalembe ya Kristu kurhenga e Yeruzalemu kuhika e Iliriya*.

²⁰ Ci kwône nalonza okumanyîsa Emyanzi y'Akalembe aha izîno lya Kristu lirhal'isâg'imanyibwa, nti ntag'iyûbakira oku ciriba cahumbagwa n'owundi,

* **15:19 15, 19** Iliriya càli cihugo luhù-nyanja Adriyatika, ye Sloveniya ene

21 nti lyo nnanshimba kulya kuyandisirwe, mpu: *Balya barhasâg'imubwirwa, bâmubone, na balya barhasâg'iyumva bamuderha, bâmuyumve.*

Emihigo y'okubalama

22 Okwôla kwo kwakazâg'impanza kanji-kanji okujà emwinyu.

23 Ci lêro bunôla ntà mukolo ncigwérhe mwo bino bihugo, na kulya kubà kurhenga myâka minji erhi kucîfinja ncîfinja okujà emwinyu,

24 hano njà e Hispaniya... Lêro nnangâlîre nti nammubona hano ngera, na nti mwe mwanayish'impisa omu njira y'okujayo bano mbà namâyûs'immukumbuluka.

25 Ci bunôla nkola narhang'ijà e Yeruzalemu, ngend'irhumikirayo abatagatîfu.

26 Bulya Macedonia n'Akaya bàhizire okusholôlera abatagatîfu b'e Yeruzalemu bali omu bulagîrire.

27 Nêci, bahizire okujira ntyo, ci erhi banakurhegesirwe; bulyâla, akabà abapagani bashangîre oku minjà g'obunya-mûka, nabo bakwânîne babarhabâle n'aminjà g'en'igulu.

28 Hano mbà namâyûsa ogwo mulimo, na hano mbà namâbafumbika eyo nsholôlo, lyo najà e Hispaniya, ngerere emwinyu.

29 Nnamanyire oku obu najà emwinyu, nayisha ndwîrhe obwimâna bw'obwangà bwa Kristu.

30 Mmuhûnyire, mâshi bene wîrhu, Nnawîrhu Yezu Kristu orhumire n'obuzigire bwa Mûka Mutagatîfu, nti mundwîre omu kunsengerera emwa Nnâmahanga,

³¹ lyo nfuma ababula-buyêmêre b'e Yudeya,
lyo n'entûlo nahêka e Yeruzalemu eyankirirwa
kwinjâ n'abatagatîfu.

³² Na nt yo nyishe emwinyu n'enshagali, na
Nyamuzinda akalonza, nduhûkire hitya ekâgarhî
kinyu.

³³ Nyamuzinda w'omurhûla abè ninyu mweshi!
Nêci, Nt yo!

16

Amahano mazinda n'omusingo

¹ Mmuhûnyire tuyankirire kwinjâ mwâli wîrhu
Febe, murhumisi-kazi w'Ekleziya y'e Cenkri.

² Mumuyankirire muli Nyakasane nk'oku bi-
nakwânîne abatagatîfu, munamurhabâle oku
ngasi kantu ankalagîrirakwo, bulya naye arhabîre
bene wîrhu banji, na ciru nânî niene.

³ Mundamukize Priska n'Akwila, bo rhukola
rhweshi muli Kristu Yezu;

⁴ ciru balinzig'itûbwa irhwe mpu lyo banciza;
arhalì nienene nkwanîne okubavuga omunkwa,
ci n'Ekleziya z'abarhengaga omu bapagani zoshi.

⁵ Mundamukize n'endêko y'abemêzi
babugânana aha mwâbo. Mundamukize omwîra
wâni Epeneto, ye ntûlo ntanzi Aziya yarhûlaga
Kristu.

⁶ Mulamuse Mariya wammurhamîre kulya.

⁷ Mulamuse Androniko na Yuniya; bali ba bûko
bwîrhu, rhwanali omu mpamikwa rhweshi nabo;
ziri ntumwa za kukengwa zanshokoleraga okubà
baganda ba Kristu.

⁸ Mundamukize Ampliyato; abà muzigirwa wâni bwenêne muli Nyakasane.

⁹ Mundamukize owîrhu Urbano rhukola rhweshi muli Kristu, n'omwîra wâni Staki.

¹⁰ Mulamuse Apeli; ayérekîne oku anabà okuli muganda wa Kristu. Mulamuse ab'aha mw'Aristobulo boshi.

¹¹ Mundamukize Herodiyoni; abà wa bûko bwâni. Mulamuse ngasi boshi b'aha mwa Narsisi bali ba Nyakasane.

¹² Mulamuse Trifesa na Trifoza bakârhamira Nyakasane. Mulamuse Persida muzigirwa wâni; arhamîre bwenêne omu kukolera Nyakasane.

¹³ Mundamukize Rufo, ntôle ya Nyakasane; mundamukize n'omuzîre wâge na nyâmà.

¹⁴ Mulamuse Asinkrito, na Flegoni, na Hermesi, na Patroba, na Herma, na bene wîrhu bali boshi.

¹⁵ Mulamuse Filologo na Yuliya, Nereyo na mwâli wâbo, na Olimpiya, n'abatagatîfu boshi babà nabo.

¹⁶ Mulamusanye n'ehinunugurho hitagatîfu. Ekleziya za Kristu zoshi zimmulamusize.

¹⁷ Mmuhûnyire, bene wîrhu, nti mucîlange kwa bala bakâlonza okummushâbira n'okummusârhaza, n'obwo arhali ntyo kwo mwayigîrizibwe; abo mubayâke.

¹⁸ Bulya abantu ba bene abo barhakolera Nnawîrhu Kristu; ci enda zâbo; kandi n'enderho zâbo nnunu-nnunu n'ez'obulimirizi, banarhebe emirhima y'abahhabâmwo bulyâlya.

¹⁹ Nêci, omwanzi gw'obumvi bwinyu gwalumîre hoshi; munsimîsize nânî; ci kwônene nalonda mubè benge omu minjâ na bahwinja omu bubî.

MARUBA EMWA ABAROMA 16:20 li MARUBA EMWA ABAROMA 16:27

²⁰ Nyamuzinda w'omurhûla arhayimang'ivungunyula Shetani aha magulu ginyu. Enshôkano ya Nnawîrhu Yezu Kristu ebè ninyu!

²¹ Owîrhu Timoteyo rhukola rhweshi ammulamusize bo na Luciyo, na Yasoni, na Sosipatro, b'omu bûko bwâni.

²² Nâni mmulamusize muli Nyakasane, nie Ter-siyo nayandikaga agâla maruba.

²³ Gâyo ompandîsa, nie n'Ekleziya yoshi, mpu asingi. Erasto, ye mubîsi w'ebirugu by'ecishagala, bona mwene wîrhu Kwarto, mpu mmulamuse. [

²⁴ Enshôkano ya Nnawîrhu Yezu Kristu ebè ninyu mweshi! Amen!] Irenege kuli Nyamuzinda emyâka n'emyâka! [

²⁵ Ayâgirwe Olya ogwêrhe obuhashe bw'okummuzibuya omu Myanzi y'Akalembe nyigîriza n'omu bugo bwa Yezu Kristu, nk'oku bifulwîrwe mwa liryâ ihwe lyàli lifulike amagana g'emyâka.

²⁶ Ci lêro buno likola limanyîkîne, n'oku bulonza bwa Nnâmahanga oyôrha abâho emyâka n'emyâka, oku burhabâle bw'amandiko g'abalêbi, lyahisire omu mashanja goshi mpu balimanye, lyo bashimba enjira y'obuyêmêre.

²⁷ Kuli oyo Nyamuzinda, ôbà yêne Mushin-ganyanya, irenge emyâka n'emyâka, Yezu Kristu orhumire! Amen!]

BIBLIYA NTAGATIFU OMU MASHI
The Holy Bible in the Shi language of the Democratic Republic of the Congo: Bibliya Ntagatifu omu mashi (Bible with Deuterocanon)

La Sainte Bible en langue shi de la République démocratique du Congo

copyright © 2024 BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Language: Mashi (Shi)

Contributor: BUKAVU Mashi and other Kivu Languages Bible

Bibliya aha nfunе ajage n'emurhima n'omu bijiro

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Jul 2025 from source files dated 2 Jul 2025

32d7d8c6-4f1f-556c-bf3d-9ed771bbfd1e